

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для гуртків дитячих закладів оздоровлення та відпочинку
«Петриківський розпис»

*Корнієнко Анна Володимирівна,
старший науковий співробітник
лабораторії діяльності позашкільних закладів
Інституту проблем виховання НАПН України*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Петриківський розпис, або «петриківка» - українське декоративно-орнаментальне народне малярство, яке виникло на Дніпропетровщині в селищі Петриківка, звідки й походить назва цього виду мистецтва. У 2012 році Міністерство культури України визначило петриківський розпис об'єктом (елементом) нематеріальної культурної спадщини України.

Вибір декоративно-ужиткового мистецтва як засобу етнокультурного виховання окреслений тим, що декоративно-ужиткове мистецтво у виховному і освітньому процесі, дозволяє певною мірою вирішити проблему естетичного виховання та багато інших проблем, пов'язані з вихованням підростаючого покоління. Саме в процесі занять у педагога є можливість встановити з дитиною емоційний контакт, емоційне спілкування. Цікавий зміст, багатство фантазії, яскраві художні образи привертають увагу дитини, несуть їй радість і, одночасно, здійснюють роблять на нього свій виховний вплив.

Навчальна програма призначена для гуртків дитячих оздоровчих таборів та орієнтована на дітей підліткового віку.

Мета програми - виховання творчої особистості, що є носієм кращих надбань національної та світової культури.

Завдання програми:

- залучення вихованців до надбань скарбниці народного мистецтва;
- здобуття учнями знань, вмінь та навичок з петриківського розпису;
- ознайомлення з державною та рослинною символікою України, їх значенням в народній медицині, народних обрядах та звичаях;
- навчання плануванню та організації трудового процесу, самостійному пошуку шляхів вирішення творчих завдань.

На опрацювання навчального матеріалу відводиться 16 годин: 2 заняття в тиждень по 2 години.

Діти мають ознайомитися з видами декоративно-ужиткового мистецтва, опанувати техніку петриківського розпису, навчитися використовувати отримані знання у практичній роботі.

Форми і методи навчання: навчання проводиться за фронтально-індивідуальною формою; використовуються наступні методи: бесіда, лекція, індивідуальні та колективні вправи, екскурсії в природу, в музеї, на виставки, зустрічі з народними майстрами тощо.

Методи контролю за отриманими результатами: наприкінці кожного заняття проводиться коротке опитування, демонстрація виконаних робіт, їх аналіз.

Матеріали та приладдя. На заняттях використовуються ножиці, ніж, клей ПВА, нитки, простий олівець, лінійка, фарби, пензлики, папір, вироби з дерева, керамічні вироби, наочні посібники, роздатковий матеріал.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва теми	Кількість годин		
		Теоретичні заняття	Практичні заняття	Усього
1.	Вступ	1	-	1
2.	Матеріали для розпису	1	1	2
3.	Елементи петриківського розпису	-	3	3
4.	Вивчення кольору	1	1	2
5.	Техніка перехідного мазку	-	2	2
6.	Стилізація	1	1	2
7.	Побудова композиції	1	2	3
8.	Підсумок	-	1	1
	Разом	5	11	16

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Мета та зміст роботи гуртка. Види декоративно-ужиткового мистецтва. Ознайомлення з петриківським розписом як одним з видів декоративно-ужиткового мистецтва України. Історія виникнення петриківського розпису.

2. Матеріали для розпису (2 год.)

Теоретична частина. Пензлі та фарби, що необхідні для розпису. Вимоги до фарб. Різновиди фарб минулого та сучасного століття. Правила техніки безпеки. Надання першої медичної допомоги у випадку травмування.

Практична частина. Виготовлення пензликів з котячого хутра.

3. Елементи петриківського розпису (3 год.)

Вимальовування простих елементів („зернятко”, „горішок”) під різними кутами, їх комбінування. Вимальовування елементів: колосок, листочок, цибулька, ромашка, волошка, калина, малина, вишні.

4. Вивчення кольору (2 год.)

Теоретична частина. Колірне коло: сполучення кольорів, замутнення, розбілення кольору. Теплі та холодні, хроматичні та ахроматичні кольори. Походження та значення жовто-блакитних барв для українського народу.

Практична частина. Зображення рапортного орнаменту з використанням жовто-блакитних кольорів.

5. Техніка перехідного мазку (2 год.)

Ознайомлення з технікою виконання перехідного мазка. Поєднання кольорів в перехідному мазку. Малювання цибульки, листочка, мака, ромашки, груші, яблука, суниці перехідним мазком.

6. Стилізація (2 год.)

Теоретична частина. Поняття „стилiзація”. Відмінності між стилізованою формою та його природним аналогом. Характер стилізації, зображення тварин в петриківському розписі.

Практична частина. Вимальовування метелика, бабки, жар-птиці, риби. Створення власних стилізованих елементів рослинного та анімалістичного жанрів.

7. Побудова композиції (3 год.)

Теоретична частина. Поняття ритму, симетрії та асиметрії в анімалістичних, рослинних та геометричних орнаментах. Форми композицій (прямокутна, трикутна, кругла); особливості їх побудови і вимальовування. Вивчення історії віночків, їх різновиду, ознайомлення з обрядовими діями на свято Івана Купала.

Практична частина. Виконання композиції “Дівочий віночок” (кругла форма)

8. Підсумкове заняття (1 год.)

Оформлення та підготовка робіт для виставки.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- види декоративно-ужиткового мистецтва;
- історію виникнення петриківського розпису;
- основи кольорознавства, побудови композиції та види орнаментів;
- правила техніки безпеки та надання першої медичної допомоги у випадку травмування.

Вихованці мають вміти:

- виготовляти пензлики з котячого хутра;
- вимальовувати прості елементи під різними кутами, комбінувати їх і поєднувати у композиції;
- створення власних стилізованих елементів рослинного та анімалістичного жанрів;
- розміщувати композицію відповідно форми та зображувати її на заданій поверхні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глущенко П. Альбом. К.: Мистецтво, 1977.
2. Дмитренко М., Іваннікова Л. та ін. Українські символи. К., 1994
3. Кулибин Г. Н. Рисунок и основы композиции. М., Просвещение, 1988.
4. Пата Т. Я. Альбом / Авт. передмови та упоряд. Глухенька И. О./ К., 1973.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ГУРТКА ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ

Основне обладнання	Кількість
<i>Матеріали</i>	
Клей ПВА	15 фл.
Фарби гуашеві	15 наб.
Акварельні фарби	15 наб.
Прості олівці	15 шт.
Крейда	1 кор.
Кольоровий картон	15 наб.

Папір для малювання	15 наб.
<i>Інструменти та приладдя</i>	
Ножиці побутові	15 шт.
Нитки	3 кат.
Лінійка	15 шт.
Пензлі різних розмірів з штучних матеріалів	15 наб.
Пензлі білячі різних розмірів	15 наб.
Ніж	15 шт.
Палітра пластмасова	15 шт.
Посуд для води	15 шт.
Серветки паперові	15 уп.
Рідке мило	3 фл.
Дерев'яні палички	45 шт.
<i>Обладнання</i>	
Дошка учнівська	1 шт.
Столи учнівські	15 к-тів
<i>Картки для індивідуальної роботи</i>	
Зразки виконання простих елементів	15 к-тів
Зразки алгоритму виконання складних елементів	15 к-тів
<i>Таблиці і плакати</i>	
Техніка безпеки	1 к-т
Зображення робіт відомих майстрів з петриківського розпису	1 к-т